

L'augment de l'objecció de consciència satura les previsions del govern

Perdent el pas

Objectors, insumisos, plataformes contra la PSS, grups antimili..., l'oposició al servei militar i al servei substitutori previst a la llei s'ha convertit en un dels problemes més greus per al govern espanyol, que no pot donar resposta a les denúncies cada vegada majors contra un sistema ineficaç.

Un cop més, el nombre de joves que es declaren objectors al llarg de l'any ha tornat a créixer. Així al 1992 foren reconeguts legalment pel Consell Nacional de la Objeció de Consciència (CNOc) un total de 35.768 objectors a l'estat, enfront dels 29.526 de l'any 1991. Però el nombre de joves que es declaren objectors al llarg de 1992 és, de fet, més gran, ja que les sol·licituds presentades davant el CNOc foren 42.127. Tanmateix, això no significa que aquestes sis mil sol·licituds que falten hagin estat denegades, sinó que estan pendents de ser tramitades

durant els primers mesos d'aquest any.

Per això, es pot dir que en aquests moments entre un 18 i un 20% dels joves es fan objectors. Aquest percentatge és força més elevat al País Basc, on el nombre d'objectors i d'insumisos supera ja el dels joves que acaben incorporant-se a files. Dels 127.000 reconeguts des de 1985, any en què va entrar en vigor la llei d'objecció, 22.000 són del Principat, 15.000 del País Valencià i prop de dos mil de les Illes.

El CNOc accepta totes les sol·licituds, tret dels qui objecten una vegada incorporats a files i dels que es neguen a declarar les seves motivacions. Malgrat que la llei

exigeix que s'expliquin detalladament, actualment considera suficient indicar el caire de la motivació, és a dir, si és ètica, moral, religiosa, per conviccions pacifistes, etc. Demana que amplii els motius a qui diu, per exemple, que objecta perquè creu que pot servir millor a la comunitat fent una prestació social, ja que, segons la llei, no es tracta d'objectar per servir millor, sinó perquè hi ha impediments de consciència per fer la mili.

NOU DIRECTOR GENERAL

La lentitud de l'Oficina per a la Presta-

ció Social, òrgan depenent del Ministeri de Justícia, ha estat al llarg d'aquests anys objecte de fortes crítiques per part del Ministeri de Defensa, que creia que una de les causes del gran nombre d'objeccions era que la majoria no eren cridats a fer la prestació social substitutòria (PSS). De fet, fa un any tan sols l'havien complert uns dos mil i només l'estaven fent quatre mil. Vint mil objectors anteriors a l'any 88 foren passats a la reserva per decret, fet que també va aixecar les crítiques de Defensa. Justícia justificava aquesta demora pels impediments legals que ha trobat a l'hora d'aplicar la prestació. Primer el recurs del Defensor del Poble interposat l'any 85 i després, l'any 89, quan la prestació ja funcionava, l'anul·lació parcial del reglament dictada pel Tribunal Suprem a causa d'un recurs presentat per l'Associació d'Objectors de Consciència de Catalunya.

Atès que el nombre d'objectors creixia any rere any i que el Ministeri de Justícia era incapaç de crear llocs de prestació per a tants joves, l'actual ministre, Tomás de la Quadra, va posar ara fa un any al capdavant de l'Oficina per a la Prestació Social i del CNOC el director general d'Afers Religiosos, Dionisio Llamazares, i va canviar

el nom d'aquest departament pel de direcció general d'Afers Religiosos i de l'Objecció de Consciència.

Des d'aleshores, la gestió de la prestació ha agafat un nou impuls: han estat cridats al llarg de l'any 92 més de 22.000 objectors. Malgrat aquest esforç, trigarà temps a normalitzar-se, i, segons Dionisio Llamazares, 28.000 objectors reconeguts a l'any 91 no seran cridats a incorporar-s'hi fins finals del 93 o principis del 94. Al Principat, part de les competències de gestió de la prestació han estat traspassades a la direcció general d'Acció Cívica de la Conselleria de Benestar Social.

LA INSUBMISSIÓ TAMBÉ CREIX

L'altre aspecte que preocupa tant els Ministeris de Justícia com Defensa és el fet que continuï endavant la campanya d'insubmissió, que va començar fa quatre anys a un ritme d'uns mil insubmisos anuals. D'aquests, tan sols 160 han estat jutjats, i 10 són a la presó actualment.

Cada vegada que un insubmis és processat, quatre persones compareixen davant del jutge i s'autoinculpen d'haver-lo incitat a desobeir la llei, fet que també està penat. Si bé la majoria de jutges rebutgen aques-

tes inculpacions, el diputat valencià Pedro Zamora, d'Esquerra Unida, podria arribar a declarar. Zamora, que es va autoinculpar amb altres destacats polítics valencians, com Ernest Garcia, de la Unitat del Poble Valencià, i alguns sindicalistes de CC OO i la CGT, va ser cridat a declarar pel Tribunal Superior de Justícia de València, però posteriorment el seu cas va passar a Madrid, al Tribunal Suprem, ja que el tribunal valencià no sabia exactament si tenia les competències per jutjar persones aforades. La petició va viatjar a Madrid i després a València sense que, ara per ara, se sàpiga si, definitivament, Pedro Zamora i els altres inculpats en el cas hauran de declarar.

Malgrat que la llei fixa una pena d'entre dos anys i quatre mesos a sis anys, la majoria de jutges imposen penes molt inferiors o inclús arxiven la causa o absolen als insubmisos. El cas més polèmic fou la sentència dictada ara fa un any pel jutge de Madrid José Luís Calvo, ex-portaveu del Consell General del Poder Judicial.

La insubmissió està impulsada pel Moviment d'Objecció de Consciència, els grups Mili KK i grups llibertaris. Aquesta es manifesta de dues formes. Una és l'anomenada insubmissió a la mili, que consis-

teix a no fer cap instància al CNOC i, quan el jove és cridat a files, no incorporar-s'hi. L'altra, coneguda com insubmissió a la PSS, és la negativa a fer la prestació social d'aquells que han estat reconeguts objectors pel CNOC.

Hi ha altres grups d'objectors com l'Associació d'Objectors de Consciència (AOC), que, a la vegada que promouen la realització de la prestació social en determinades entitats, porten una campanya paral·lela de desobediència selectiva amb l'objectiu de modificar la llei.

Així, una trentena de membres de l'AOC catalana han abandonat la prestació social al cap de nou mesos d'haver-s'hi incorporat. Les estratègies del MOC i de Mili KK per una banda rebutgen tant l'actual llei com qualsevol altra que pugui fer-se, mentre que l'AOC creu que, durant el temps de transició cap a la professionalització del servei militar, cal aconseguir la millora de la llei d'objecció. L'AOC fou la principal impulsora de la proposició de reforma de la llei d'objecció aprovada pel Parlament de Catalunya. Aquesta proposta legislativa fou defensada sense èxit en nom del Parlament català pels diputats autonòmics Jaume Padrós, Carles Campuzano i Magda Oranich al Congrés dels Diputats.

Malgrat les discrepàncies entre els diferents grups, el fet és que uns i altres es complementen. Sense la forta campanya d'insubmissió del MOC, i les campanyes de difusió fetes per l'AOC i altres grups, ni el nombre d'objectors, ni el debat de la mili haurien arribat al nivell actual, si bé molta de la gent que objecta ho fa sense estar en contacte amb cap grup. Els dos col·lectius van saber treure profit de l'enviament de mariners de lleva al Golf ara fa dos anys, fet que va fer créixer el nombre d'objectors.

En els últims mesos, arran de la guerra a l'antiga Iugoslàvia, tant el MOC com l'AOC han enviat voluntaris a treballar als camps de refugiats bosnians a Croàcia, si bé els del MOC eren insubmisos, mentre que els de l'AOC ho fan com a prestació social substitutòria. Mentre el MOC i els col·lectius Mili KK estan implantats arreu de l'estat, l'AOC només ho està a la meitat de les comunitats autònomes. Pel que fa als Països Catalans, l'AOC té molta força al Principat i una implantació menor a les Illes. Al País Valencià hi ha

RAFA GIL

Un insubmís entre nosaltres

Miquel Llorens és un jove director de fotografia, conegut per la seua participació en el rodatge de la premiada pel·lícula del català Marc Recha *El cielo sube*. Ara és famós per altres motius. Es troba al centre penitenciari de Picassent (l'Horta) per no voler fer la PSS, que considera un càstig per als objectors. El seu cas va ser publicitat pel MOC en un intent de fer impacte en l'opinió pública. El mateix que ha passat amb Joan Gilabert, un altre insubmís, d'Ontinyent, actualment pendent de judici. El cas de Gilabert ha aconseguit mobilitzar tot el poble al voltant de la plataforma "Jo també sóc Joano", que, amb els grups municipals del PSOE, UPV i EUPV, ha demanat l'absolució del jove. La propaganda va convertint la insubmissió en una postura cada vegada més acceptada i compartida.

I. S.

Les accions espectaculars serveixen per fer pública la insubmissió.

RAFA GIL

també un grup no vinculat ni amb el MOC ni amb l'AOC anomenat Asociación para la Objeción de Conciencia, dirigit per uns advocats de València ciutat que pretenen ser una mena de gestor de la prestació social.

AUGMENTA EL NOMBRE DE SOLDATS PROFESSIONALS

Un dels compromisos polítics que es va fixar el Govern espanyol en aprovar la nova llei de servei militar va ser aconseguir que l'any 2000 la meitat de la tropa fos professional. Fins ara les campanyes per a captar voluntaris remunerats havien tingut poc d'èxit. Això preocupava molt el Ministeri de Defensa, ja que el nombre de quintos en cada lleva disminueix a causa de la caiguda de la natalitat dels anys setanta. A més, la reducció de la durada de la mili a nou mesos i el creixement de l'objecció deixaven les Forces Armades en una situació límit.

Fa quatre mesos van posar en marxa una campanya publicitària per a captar voluntaris amb l'eslogan "seràs el que tu vulguis" i un cost de 150 milions. El termini per fer la sol·licitud va acabar el 10 de desembre i per a les 3.028 places es van presentar 12.228 sol·licituds, 2.300 de les qual eren de dones.

Els seleccionats cobraran 1.300.000 pesetes brutes a l'any, poden estar fins més de vint anys a l'exèrcit i tenen la possibilitat de passar a les acadèmies de suboficials amb una sèrie de facilitats per a ingressar en les forces de seguretat. Malgrat tot, l'èxit d'aquesta campanya per aconseguir soldats professionals és relatiu, ja que la majoria de sol·licituds són per ingressar en l'exèrcit de l'Aire, on hi ha nou sol·licitants per cada plaça, enfront de la Legió i la Brigada Paracaigudista, que només en reben dos per lloc.

Això ha sorprès el Ministeri de Defensa, ja que creia que aquests dos cossos a què pertanyen les tropes enviades a Bòsnia tindrien una demanda molt més gran. Per això, malgrat que ha augmentat el nombre d'aspirants, la demanda continua sent molt més gran en les destinacions especialitzades, com ofimàtica, electrònica o mecànica, especialment a l'exèrcit de l'Aire, ja que ofereixen després més possibilitats de trobar feina en la vida civil. Quan s'incorporin els tres mil escollits, l'exèrcit tindrà ja 24.000 soldats professionals.

Pel que fa a la destinació dels 220.000 joves que al llarg del 1993 estan sent cri-

dades a incorporar-se a files, ja no s'ha decidit pel tradicional sistema del sorteig.

LA MILI A LA CARTA

Aquest cop la destinació s'ha triat mitjançant un procediment informàtic que s'ha anomenat incorrectament "mili a la carta". Defensa va enviar als joves una llarga llista amb llocs i activitats de destinació en què havien de posar les seves preferències i aptituds. Però aquesta llista només preveia llocs per a 50.000 soldats, cosa que va fer que més de 150.000 fossin destinats a unitats o tasques que no havien demanat.

El mateix va passar amb la intenció de mantenir el jove en la "regió militar" d'origen. Com que, per exemple, Catalunya i Aragó formen part de la mateixa regió militar, per Defensa un jove de Girona que és destinat a Jaca no surt de la "regió". Els

La quinta columna

Josep Antoni, Marius, Rubén, Gonçal, Rafa... i així fins a 12. Són objectors de consciència que, temps enrere, van decidir realitzar la Prestació Social Substitutòria (PSS) i que han acabat en l'Institut Valencià de la Joventut (IVAJ) fent fotocòpies, tancant cartes i realitzant curssets contra rellotge contra possibles terratrèmols. Fa poc van rebre una carta d'un altre grup d'objectors que es trobava, en condicions semblants, al poble de Manises (l'Horta). Es feien dir la Gleva (en provocada similitud amb els serfs medievals) i havien constituït una plataforma d'objectors anti-prestació. Els objectius eren molt clars: denunciar des de dins que el sistema no funciona. No s'ho van pensar gaire i la Gleva s'ha estès ara a l'IVAJ i no vol aturar-s'hi. El nous membres argumenten la seua pos-

tura: "Si treballem a les nostres destinacions ocupem un lloc de treball i això és prohibit per la llei, i si no l'ocupem no fem res. No hi ha PSS possible".

La Gleva denuncia també irregularitats constants: "Quan et criden a fer la PSS és, en teoria, perquè tenen una plaça per a tu amb unes necessitats determinades, però no és cert; primer et criden i després et busquen alguna cosa per a entretenir-te que no sempre troben, amb els consegüents problemes". Els objectors antiprestació volen incidir entre la joventut i alligonar-la perquè es facen objectors per tal de saturar els mecanismes oficials, que no ofereixen places ni per al 10% de demandants, i evidenciar així que el sistema no funciona ni té possibilitats de fer-ho. La Gleva s'ha constituït en un centre d'informació i assessorament per a tots aquells que es troben realitzant la PSS. Les denúncies no paren: "Coneixem gent que ha perdut el seu treball perquè nosaltres ocupem el seu lloc i, a la vegada, molts de nosaltres hem perdut el nostre treball per venir aquí". Els "prestadors de serveis substitutoris" volen així unir-se a la lluita dels insubmisos "fent el treball que ens siga possible des de dins" i deixen els seus "treballs" cada vegada que un insubmis és empresonat. La PSS ja té una quinta columna.

Jordi Sebastià

La guerra del Golf va incrementar el nombre d'objectors.

ARXIU

que ho han tingut pitjor són els més de vint mil joves de la Península destinats a Ceuta, Melilla o Canàries sense haver-ho sol·licitat. Una de les promeses fetes ara fa un any i mig durant el debat parlamentari de la llei de servei militar que tampoc s'ha acomplert és l'augment de la paga dels soldats de quinta, que enguany només cobraràn 1.137 pessetes.

Un altre aspecte que falta resoldre és el del reglament. La nova llei de servei militar és vigent des de fa tretze mesos, però, fins que no s'aprovi el nou reglament, ha de continuar regint l'anterior. La vigència simultània de l'antic reglament i de la nova llei ha creat fins ara situacions confuses a l'hora de demanar pròrrogues i exclusions retallades en la llei per compensar la

disminució del nombre de soldats.

Un dels aspectes més preocupants del futur reglament és la limitació inicial a 23 anys de l'edat màxima per poder accedir a ajornaments per estudis. Segons la llei, el reglament fixarà les circumstàncies en què les pròrrogues podran ser allargades fins als 27. Aconseguir una bona nota en els estudis sembla, de ben segur, un dels factors que es tindrà més en compte per aconseguir aquest allargament de fins quatre anys més.

Una de les conseqüències de la disminució del nombre de soldats és el progressiu tancament de moltes casernes. Això, a Catalunya, va provocar, a llocs com la Seu d'Urgell i en menor mesura a Berga, una sèrie de campanyes impulsades pels boti-

guers contra el tancament de les respectives casernes. La sortida per evitar els perjudicis econòmics per a aquestes dues ciutats probablement serà destinar aquests edificis al compliment del servei militar a la Creu Roja.

Però ara la incògnita més calenta és saber com resoldran els jutges i el Ministeri de Justícia el problema dels quatre mil insubmisos que, en aplicació estricta de la llei, haurien de ser condemnats a un mínim de dos anys, quatre mesos i un dia. El debat parlamentari del Codi Penal modificarà les penes i les possibles sancions addicionals que es puguin afegir a la pena, en el cas que aquesta l'hagin de complir els qui tinguin antecedents. Perquè és clar que, de la mateixa manera que al Govern espanyol no li interessa empresonar de cop quatre mil joves, tampoc pot permetre, per les crítiques que generaria entre els militars, que la insubmissió continuï com ara, sense ser castigada per la majoria de jutges.

Xavier Rius